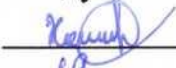

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

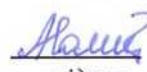
Допускається до захисту
завідувач кафедри менеджменту
 доцент С.М. Хомовий
« 19 » 12 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ
ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТОВ «Калина»)

Виконала: Ярмоленко Маргарита Артемівна
прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Керівник: доцент Томілова-Яремчук Надія Олександрівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: доцент Непочатенко Андрій Вікторович
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Я, Ярмоленко Маргарита Артемівна, засвідчую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
гарант ОПП «Облік і оподаткування»
 проф. І.В. Свиноус
«04» листопада 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Ярмоленко Маргарити Артемівни

Тема: Облік, контроль та аналіз в управлінні грошовими потоками (за матеріалами ТОВ «Калина»).

Перелік питань, що розробляються в роботі: теоретичні основи організації обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства; аналіз та оцінка організації обліку, контролю й ефективності управління грошовими потоками на підприємстві ТОВ «Калина»; напрями удосконалення обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства.

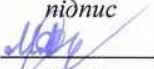
Вихідні дані (за необхідності) – фінансова та статистична звітність ТОВ «Калина» за 2022–2024 роки, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, публікації у фахових виданнях, матеріали офіційних сайтів, аналітичні довідки та ресурси мережі Internet.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	листопад 2024 – січень 2025	виконано
Теоретико-методична частина	лютий – квітень 2025	виконано
Аналітична частина	травень – липень 2025	виконано
Рекомендаційна частина	серпень - жовтень 2025	виконано
Оформлення роботи	листопад 2025	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2025	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2025	виконано
Подання на рецензування	листопад 2025	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи доцент Н.О. Томілова-Яремчук

Здобувач

підпис

М.А. Ярмоленко

Дата отримання завдання «04» листопада 2024 року

АНОТАЦІЯ

Ярмоленко М.А.

«ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТОВ «КАЛИНА»)

Досліджено теоретичні, методичні та практичні засади організації обліку, контролю та аналізу грошових потоків як ключового елементу ефективного фінансового управління підприємством. У роботі розкрито економічну сутність грошових потоків, їх значення для забезпечення фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, системний підхід, економіко-статистичні методи, порівняльний аналіз, горизонтальний і вертикальний аналіз, методи фінансового аналізу, графічний метод, SWOT-аналіз.

На основі матеріалів ТОВ «Калина» проведено комплексний аналіз структури, динаміки та джерел формування грошових потоків, оцінено їхню збалансованість, інтенсивність та вплив на фінансові результати підприємства. Досліджено ефективність діючої системи обліку та внутрішнього контролю грошових потоків, виявлено недоліки у системі документування, планування та моніторингу руху коштів.

Обґрунтовано, що ефективне управління грошовими потоками є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності підприємства, оптимізації його ресурсів та мінімізації ризиків дефіциту коштів.

Кваліфікаційна робота містить 58 сторінок комп'ютерного тексту, 17 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел із 53 найменувань.

Ключові слова: грошові потоки, облік, контроль, фінансовий аналіз, ліквідність, платоспроможність, бюджетування, управління фінансами, ТОВ «Калина».

ABSTRACT

Yarmolenko M.A.

ACCOUNTING, CONTROL, AND ANALYSIS IN CASH FLOW MANAGEMENT (based on materials of Kalina LLC)

The theoretical, methodological, and practical foundations of organizing accounting, control, and analysis of cash flows as a key element of effective financial management of an enterprise are investigated. The work reveals the economic essence of cash flows, their importance for ensuring financial stability, liquidity, and solvency of an enterprise.

The methodological basis of the study consists of general scientific and special methods: analysis and synthesis, a systematic approach, economic and statistical methods, comparative analysis, horizontal and vertical analysis, financial analysis methods, graphical methods, and SWOT analysis.

Based on the materials of Kalina LLC, a comprehensive analysis of the structure, dynamics, and sources of cash flow formation was conducted, and their balance, intensity, and impact on the financial results of the enterprise were assessed. The effectiveness of the current system of accounting and internal control of cash flows was studied, and shortcomings in the system of documentation, planning, and monitoring of cash flows were identified.

It was substantiated that effective cash flow management is a necessary condition for ensuring the financial stability of the enterprise, optimizing its resources, and minimizing the risks of cash shortages.

The thesis contains 58 pages of computer text, 17 tables, 6 figures, and a list of 53 references.

Keywords: cash flows, accounting, control, financial analysis, liquidity, solvency, budgeting, financial management, Kalina LLC.

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Економічна сутність грошових потоків підприємства та їх роль у фінансовій діяльності	9
1.2. Теоретичні підходи до класифікації, оцінки та структурування грошових потоків	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю та аналізу грошових потоків в Україні	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ Й ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «Калина»)	24
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства як об'єкта дослідження	24
2.2. Організація бухгалтерського обліку грошових потоків на підприємстві	29
2.3. Система внутрішнього контролю грошових потоків і виявлення проблем у її функціонуванні	32
2.4. Аналіз грошових потоків підприємства та оцінка ефективності управління ними	34
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	40
3.1. Удосконалення організації бухгалтерського обліку грошових потоків	40
3.2. Впровадження сучасних інструментів аналізу та прогнозування руху грошових коштів	43
3.3. Пропозиції щодо підвищення ефективності контролю та управління грошовими потоками підприємства	48
Висновки до розділу 3	53
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність дослідження грошових потоків зумовлена ключовою роллю фінансових ресурсів у забезпеченні стабільного функціонування та стратегічного розвитку підприємств у сучасних умовах господарювання. Висока динамічність економічного середовища, наявність ризиків, зростання конкуренції та цифровізація бізнес-процесів вимагають удосконалення механізмів обліку, контролю та аналізу грошових потоків. Ефективна організація цих процесів забезпечує своєчасність управлінських рішень, зміцнення фінансової стійкості та підвищення рівня платоспроможності підприємства, що підтверджує практичну значущість дослідження.

Проблематика управління грошовими потоками широко висвітлена у працях вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема О. Бутинця, С. Голова, М. Білухи, В. Сопка, Г. Кірейцева, а також J. Rees, E. Helfert, Ch. Horngren та інших. Дослідниками розглянуто питання класифікації грошових потоків, методики їх обліку, контролю та аналізу, моделі управління ліквідністю й оптимізації руху коштів. Проте в науковій літературі недостатньо уваги приділяється комплексному поєднанню облікових, контрольних і аналітичних процедур у єдину систему фінансового менеджменту, а також питанням використання сучасних інформаційних технологій на практиці. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять фундаментальні положення бухгалтерського обліку, фінансового контролю, економічного аналізу та фінансового менеджменту.

Метою магістерської роботи є розроблення теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо удосконалення організації обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства ТОВ «Калина» (м. Сквиря Київської області) для підвищення ефективності його фінансового управління.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

розкрити економічну сутність грошових потоків підприємства та визначити їх роль у забезпеченні фінансової стабільності та результативності діяльності;

систематизувати теоретичні підходи до класифікації, оцінки та структурування грошових потоків, узагальнити наукові підходи до їх дослідження;

проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку, контролю та аналізу грошових потоків в Україні та оцінити його відповідність сучасним потребам підприємств;

надати організаційно-економічну характеристику підприємства-об'єкта дослідження (ТОВ «Калина» м. Сквиря) та визначити особливості його фінансово-господарської діяльності;

дослідити діючу систему бухгалтерського обліку грошових потоків на підприємстві та виявити недоліки та потенційні напрями її вдосконалення;

оцінити ефективність функціонування внутрішнього контролю грошових потоків підприємства, виявити проблеми та ризики управління рухом коштів;

провести комплексний економічний аналіз грошових потоків підприємства та оцінити ефективність управління ними;

обґрунтувати напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства з урахуванням виявлених проблем та сучасних підходів фінансового менеджменту;

розробити рекомендації щодо впровадження сучасних інструментів аналізу, прогнозування та цифрових технологій для покращення управління грошовими потоками;

сформулювати пропозиції щодо підвищення ефективності контролю та управління грошовими потоками підприємства, спрямовані на зміцнення його фінансової стійкості та покращення результатів діяльності.

Об'єктом дослідження є процеси формування, обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства. Предметом дослідження є

теоретичні, методичні та організаційні засади вдосконалення обліку, контролю та аналізу грошових потоків на підприємстві ТОВ «Калина».

Методичну базу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи: історичний та діалектичний — для вивчення розвитку підходів до управління грошовими потоками; системний аналіз — для виявлення взаємозв'язків між обліковими, контрольними та аналітичними елементами; індукція й дедукція, аналіз і синтез — для формування висновків; абстрагування — для узагальнення теоретичних положень; економіко-математичні та аналітичні методи — для оцінювання показників грошових потоків; моделювання — для розроблення пропозицій щодо їх оптимізації; експертні методи — для визначення ефективності запропонованих рекомендацій.

Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти України, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, статистичні дані, фінансова звітність ТОВ «Калина», наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, періодичні видання, електронні інформаційні ресурси, матеріали консультаційних служб.

Апробація результатів дослідження здійснювалася через участь автора у науково-практичних конференціях та підготовку тез і публікацій за тематикою роботи. Зокрема, опубліковано тези: Ярмоленко М.А. Впровадження сучасних інструментів аналізу та прогнозування руху грошових коштів. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 29 жовт. 2025 р.). Біла Церква: БНАУ, 2025. С. 95–96.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг становить 58 сторінок комп'ютерного тексту, включає 17 таблиць і 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність грошових потоків підприємства та їх роль у фінансовій діяльності

Ефективне управління грошовими потоками є ключовою умовою забезпечення стабільності фінансово-господарської діяльності підприємства, його ліквідності, платоспроможності та інвестиційної привабливості. У сучасних умовах економічної турбулентності, зростання конкуренції та цифровізації фінансових процесів роль грошових потоків у системі управління підприємством істотно зростає. Вони забезпечують безперервність операційної діяльності, формують базу для інвестиційних рішень та виступають джерелом погашення зобов'язань перед бюджетом, кредиторами і персоналом.

У науковій літературі існує значна кількість підходів до трактування поняття «грошовий потік», що зумовлено багатомірністю фінансових процесів та специфікою діяльності підприємств. У загальному вигляді грошові потоки відображають рух грошових коштів та їх еквівалентів, який виникає унаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності суб'єкта господарювання. Вони мають динамічний характер і можуть бути як позитивними (надходження), так і негативними (витрати) [17].

Грошовий потік є результатом усіх здійснюваних підприємством господарських операцій. На відміну від бухгалтерського прибутку, який може бути сформований за нарахуванням, грошові потоки фіксують фактичні грошові зміни, що робить їх ключовим індикатором реального фінансового стану підприємства.

У сучасній фінансовій теорії грошовий потік є однією з базових категорій, що використовується в аналізі, контролі, бюджетуванні, оцінці

вартості бізнесу та його інвестиційних проектів. Визначення поняття «грошові потоки» різними науковцями представлено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «грошові потоки» різними науковцями

Автор	Визначення грошових потоків	Ключовий акцент
І.О. Бланк	Грошові потоки — це сукупність розподілених у часі надходжень і витрат грошових коштів, які генеруються господарською діяльністю підприємства.	Часовий розподіл та взаємозв'язок надходжень і витрат.
В.В. Ковальов	Грошовий потік — це рух грошових коштів у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства.	Комплексність та системність руху коштів.
Дж. К. Ван Хорн	Cash flow — це чисті надходження грошових коштів, отриманих підприємством за певний період, що визначають його фінансову стійкість.	Чистий фінансовий результат руху коштів.
Р. Брейлі, С. Майєрс	Cash flow — це фактичний приплив та відплив готівки, що враховується при оцінці інвестиційних проектів та вартості компанії.	Інвестиційний аспект та реальність грошового руху.
Е.С. Стоянова	Грошові потоки — це результат усіх господарських операцій, відображених у русі коштів та їх еквівалентів.	Відображення результатів усіх операцій підприємства.
П. Друкер	Рух грошових коштів — це найважливіший показник здоров'я бізнесу, що ілюструє реальну здатність підприємства функціонувати.	Практична оцінка життєздатності бізнесу.

Джерело: [1, 2, 9, 21, 26]

Проведений порівняльний аналіз свідчить, що науковці по-різному акцентують увагу на змісті поняття грошових потоків: одні підкреслюють їх динамічний та часовий характер, інші — інвестиційний, управлінський або результативний аспект. Узагальнюючи різні підходи, можна зробити висновок, що грошові потоки доцільно розглядати як комплексний, безперервний та структурований рух коштів, що визначає фінансову життєздатність підприємства та ефективність його діяльності.

Грошові потоки виконують критично важливі функції у фінансовому механізмі підприємства (рис. 1.1).

Фінансова стійкість підприємства значною мірою залежить від характеру, обсягу та регулярності грошових потоків. Для системного розуміння того, як рух грошових коштів впливає на ключові показники фінансового стану, доцільно використати графічну модель.

Рис. 1.1 Функції грошових потоків у фінансовому механізмі підприємства

Джерело: узагальнено автором на підставі [12]

Рисунок 1.2 демонструє взаємозв'язок між стабільністю надходжень, ліквідністю, платоспроможністю та рівнем фінансових ризиків, що дозволяє оцінити роль грошових потоків у формуванні фінансової рівноваги підприємства.

Усі компоненти пов'язані між собою, утворюючи систему фінансової рівноваги, яка залежить від ефективності управління грошовими потоками.

Рисунок 1.2 демонструє, що грошові потоки виступають центральним елементом фінансового забезпечення підприємства, визначаючи його ліквідність, платоспроможність та стійкість до ризиків. Позитивна динаміка грошових потоків дозволяє підприємству підтримувати фінансову рівновагу, забезпечувати економічну стабільність і формувати інвестиційний потенціал.

Таким чином, ефективне управління рухом грошових коштів є ключовою умовою стабільного функціонування та стратегічного розвитку підприємства.

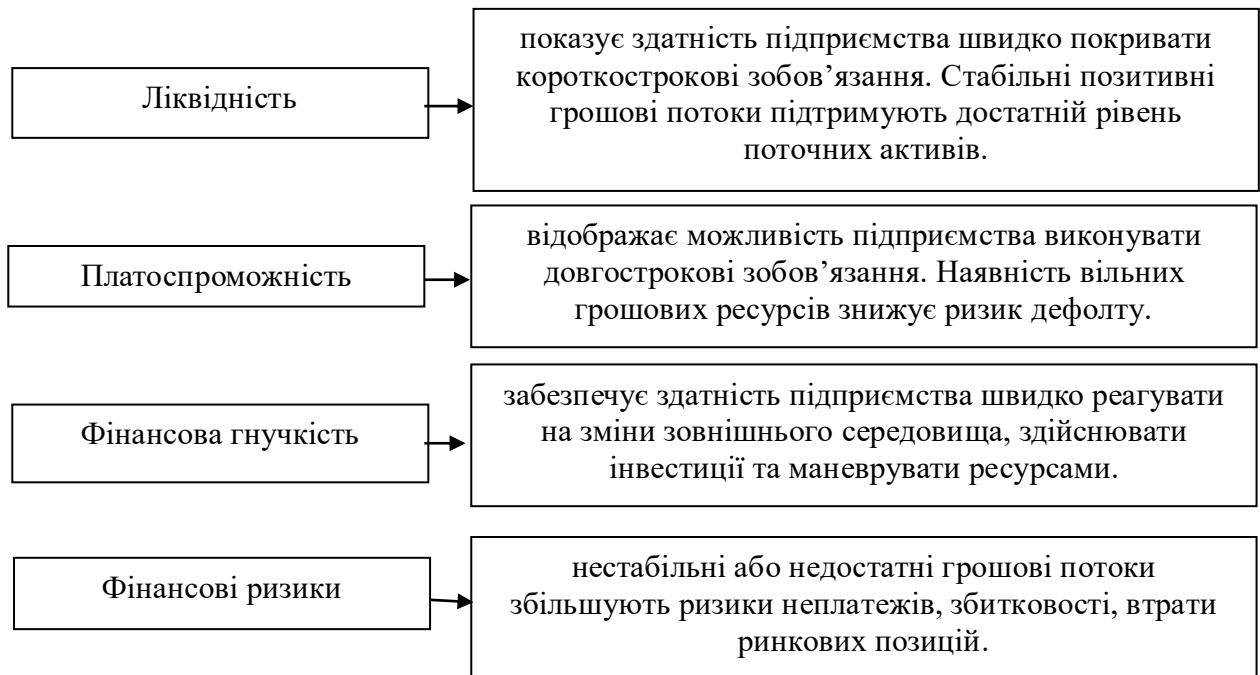

Рис. 1.2 Вплив грошових потоків на фінансову стійкість підприємства

Джерело: узагальнено автором на підставі [7, 23]

Грошові потоки є фундаментальною складовою фінансової діяльності підприємства, від якої залежить його стійкість, розвиток і конкурентоспроможність. Усі види діяльності — операційна, інвестиційна та фінансова — формують комплекс грошових надходжень та витрат, які потребують системного аналізу та контролю [32].

Вивчення сутності грошових потоків, їх класифікації та ролі дозволяє зробити висновок, що ефективне управління ними є запорукою раціонального використання ресурсів, оптимізації фінансових результатів і підвищення вартості бізнесу. Таким чином, грошові потоки виступають ключовим стратегічним інструментом фінансового менеджменту, необхідним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Грошові потоки підприємства є складною економічною категорією, яка відображає рух грошових коштів у процесі господарської діяльності та

забезпечує виконання фінансових зобов'язань, формування інвестиційних можливостей і підтримання ліквідності.

1.2 Теоретичні підходи до класифікації, оцінки та структурування грошових потоків

Для ефективного управління грошовими ресурсами важливим є їх системне структурування, а також використання теоретичних підходів, що дозволяють класифікувати грошові потоки за різними ознаками та здійснювати їх кількісну й якісну оцінку [44].

У науковій літературі представлено значну кількість підходів до класифікації грошових потоків, які базуються на економічній сутності руху коштів, його призначенні, джерелах формування, напрямках використання та часових характеристиках. Різні науковці пропонують власні підходи до групування грошових потоків, що зумовлено багатогранністю цієї категорії та різноманітністю підходів фінансового менеджменту.

Для оптимізації управління грошовими коштами підприємства важливо чітко визначити їхню природу. З метою поглибленого аналізу, контролю та управління грошові потоки класифікують за такими ознаками [19, 20]:

1. За видом діяльності:
 - операційні (основна діяльність підприємства);
 - інвестиційні (придбання та реалізація необоротних активів);
 - фінансові (залучення та погашення капіталу).
2. За спрямованістю руху:
 - позитивні (надходження);
 - негативні (витрати).
3. За рівнем достатності:
 - надлишкові;
 - дефіцитні;
 - збалансовані.

4. За регулярністю:

- рівномірні;
- нерівномірні;
- разові.

5. За стабільністю:

- стабільні;
- сезонні;
- циклічні.

Для ґрунтового розуміння економічної сутності грошових потоків та забезпечення ефективного управління ними важливим є узагальнення наукових підходів до їх класифікації. У економічній літературі грошові потоки розглядаються як багатовимірна категорія, що потребує систематизації за різними ознаками з метою поглиблення аналітичних можливостей та підвищення обґрунтованості управлінських рішень. У таблиці 1.2 наведено основні підходи до класифікації грошових потоків підприємства, які зустрічаються в працях вітчизняних і зарубіжних науковців та відображають різні аспекти формування і використання грошових ресурсів.

Таблиця 1.2

Класифікація грошових потоків підприємства за різними науковими підходами

Науковець / школа	Критерій класифікації	Види грошових потоків
І. Бланк	Вид діяльності	Операційні, інвестиційні, фінансові
О. Терещенко	Масштаб залучення коштів	Внутрішні / зовнішні грошові потоки
П. Друкер (менеджерський підхід)	Стратегічна значущість	Потоки забезпечення, розвитку, підтримання стабільності
Ф. Модільяні, М. Міллер	Джерело фінансування	Власні / позикові грошові потоки
С. Покропивний	Регулярність надходження	Регулярні / нерегулярні потоки
Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСБО 7)	Призначення руху коштів	Потоки операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
Українська фінансова школа (Кириленко, Сопко)	Результативність	Позитивні / негативні грошові потоки

Контролінгова школа Німеччини	Часовий аспект	Дискретні / безперервні потоки
-------------------------------	----------------	--------------------------------

Джерело: систематизовано автором на підставі [3, 4, 16]

Узагальнення наукових підходів до класифікації грошових потоків, наведених у таблиці 1.2, свідчить про багатогранність та складність даної економічної категорії. Різноманіття класифікаційних ознак дає змогу комплексно оцінювати рух грошових коштів з позицій їх джерел формування, напрямів використання, часових характеристик, рівня ризику та впливу на фінансову стійкість підприємства. Застосування системного підходу до класифікації грошових потоків створює методичну основу для побудови ефективної системи їх обліку, аналізу та контролю, що, у свою чергу, сприяє підвищенню платоспроможності, ліквідності та фінансової стабільності підприємства.

Структурування грошових потоків передбачає їх поділ на логічні групи, який дає змогу оцінити напрями руху коштів і визначити рівень їхньої ефективності.

У сучасних дослідженнях пропонуються такі домінуючі підходи [27]:

1. Функціональний підхід.

Грошові потоки поділяють за видами діяльності відповідно до МСБО 7.

Переваги: простота, універсальність, можливість порівняння між підприємствами.

Недоліки: не враховує внутрішні причини та фактори руху коштів.

2. Управлінський (менеджерський) підхід.

Зосереджується на ролі грошових потоків у забезпеченні фінансової стійкості та стратегічного розвитку. Групи:

- потоки забезпечення поточної діяльності,
- інвестиційні потоки розвитку,
- стабілізаційні фінансові потоки.

3. Контролінговий підхід.

Формує структуру грошових потоків у межах системи планування та контролю. Виділяють:

- нормальні потоки (планові),
- аварійні потоки (непередбачені),
- критичні потоки (пов'язані з ризиками).

4. Інтегрований підхід.

Поєднує фінансовий, управлінський та стратегічний аспекти. Цей підхід вважається найбільш сучасним, оскільки враховує специфіку підприємства, його стратегію, ринкові умови та внутрішні фінансові зв'язки.

Оцінка грошових потоків підприємства є ключовою частиною фінансового аналізу та управління. Методи поділяються на традиційні, аналітичні та методи дисконтування [45].

1. Традиційні методи

– *Бухгалтерський метод оцінки руху коштів*

Ґрунтується на аналізі Звіту про рух грошових коштів. Перевага — доступність; недолік — не враховує часову цінність грошей.

– *Розрахунок чистого грошового потоку (Net Cash Flow)*

2. Аналітичні методи оцінки

– *Коефіцієнт чистого операційного грошового потоку*

Показує можливість підприємства генерувати кошти від основної діяльності.

– *Коефіцієнт достатності грошового потоку*

Відображає здатність покривати інвестиційні та боргові зобов'язання.

– *Аналіз грошових діапазонів (Cash Gap Analysis)*

Визначає розрив між надходженнями та витрачанням коштів у часі.

3. Дисконтні методи оцінки

Ці методи враховують часову вартість грошей та використовуються у стратегічних фінансових рішеннях.

- Чиста приведена вартість (NPV);

- Внутрішня норма рентабельності (IRR);
- Модифікована внутрішня норма дохідності (MIRR);
- Метод ануїтетів;
- Метод дисконтування операційних грошових потоків (DCF);

Ці інструменти широко застосовуються для оцінки інвестицій, прогнозування руху коштів та визначення вартості бізнесу.

Для більш повного розуміння економічної природи грошових потоків доцільно представити їх у графічному вигляді, оскільки візуалізація дозволяє наочно продемонструвати взаємозв'язки між різними видами діяльності підприємства. Рисунок 1.3 відображає інтегровану структуру грошових потоків, що виникають у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також демонструє їхню взаємодію та вплив на загальний фінансовий стан підприємства [47, 48].

Рисунок 1.3 наочно демонструє, що грошові потоки підприємства мають комплексний характер і формуються під впливом усіх сфер господарської діяльності.

Рис. 1.3 Інтегрована структура грошових потоків

Джерело: інтерпретовано автором на підставі [49]

Збалансованість операційних, інвестиційних і фінансових потоків є передумовою стійкого розвитку бізнесу, підвищення ліквідності та забезпечення платоспроможності. Графічне зображення структури грошових

потоків дозволяє краще зрозуміти механізм їх формування та взаємозалежність, що важливо для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Теоретичні підходи до структурування грошових потоків сприяють формуванню ефективної системи управління ними та створюють основу для подальшого аналізу в практичній частині дослідження.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю та аналізу грошових потоків в Україні

Ефективне управління грошовими потоками підприємства є ключовою передумовою його фінансової стійкості, ліквідності та здатності забезпечувати безперервність діяльності. Функціонування системи обліку та контролю грошових потоків неможливе без якісного нормативно-правового підґрунтя, яке регламентує порядок документування, оцінки, відображення у фінансовій звітності та аналізу операцій, пов'язаних із рухом грошей. В Україні ця система формується сукупністю законів, підзаконних актів, галузевих стандартів, методичних рекомендацій, міжнародних норм та вимог фінансових інститутів, зокрема банківських установ, з якими підприємства здійснюють широкий спектр операцій.

У даному підрозділі систематизовано нормативно-правову базу, що визначає порядок формування, обліку, контролю та аналізу грошових потоків, а також оцінено її роль у забезпеченні прозорості фінансової інформації підприємств та прийнятті управлінських рішень.

Нормативно-правове забезпечення обліку грошових потоків в Україні формується комплексом законів, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, актів Національного банку України та міжнародних стандартів, які встановлюють вимоги до визнання, оцінки, класифікації та розкриття інформації про рух коштів. Узагальнення ключових документів дозволяє систематизувати їх вплив на практику обліку й забезпечити

коректність формування Звіту про рух грошових коштів на підприємствах (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Нормативно-правове забезпечення обліку грошових потоків в Україні

№	Нормативно-правовий акт	Основні положення	Вплив на облік грошових потоків
1	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Визначає принципи бухобліку, вимоги до фінансової звітності, обов'язковість застосування НП(С)БО або МСФЗ	Формує правову основу документування і відображення руху коштів
2	Закон України «Про платіжні послуги»	Регламентує порядок безготівкових розрахунків, діяльність банківських платіжних систем	Визначає правила здійснення платежів, що впливають на грошові потоки
3	Закон України «Про електронні довірчі послуги»	Регулює використання електронного підпису, електронного документообігу	Дозволяє оформляти первинні документи руху коштів у цифровій формі
4	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає склад фінансової звітності, включаючи форму № 3 «Звіт про рух грошових коштів»	Встановлює методологічні основи подання інформації про рух коштів
8	НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	Регламентує облік позик, депозитів, відсотків, інших фінансових активів і зобов'язань	Обумовлює відображення фінансових потоків, пов'язаних із банківськими операціями
9	МСФЗ (IAS 7, IFRS 9)	Визначають міжнародні підходи до обліку грошових потоків та фінансових інструментів	Забезпечують гармонізацію звітності з міжнародними вимогами
10	Нормативні акти НБУ (касові операції, безготівкові розрахунки, електронні платежі)	Регулюють порядок здійснення платежів, ведення каси, оформлення банківських документів	Забезпечують прозорість і контроль руху коштів у взаємодії з банками

Джерело: узагальнено автором на підставі [18, 28, 29, 31, 36, 37, 38, 39, 40, 42]

Систематизація нормативно-правових актів свідчить, що в Україні функціонує розгалужена й достатньо узгоджена система регулювання обліку грошових потоків. Вона охоплює загальнодержавні, професійні та галузеві стандарти, які забезпечують єдність методології, прозорість руху коштів і

відповідність фінансової звітності міжнародним нормам. Водночас інтеграція цифрових технологій та розширення електронного документообігу потребують подальшого оновлення та уточнення окремих нормативів.

НП(с) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (М(с)БО) IAS 7 «Statement of Cash Flows» містять схожі вимоги щодо структури та змісту грошових потоків, класифікації видів діяльності та методів їх визначення [28]. Проте між ними існують і важливі відмінності, пов'язані з деталізацією окремих статей, принципами розкриття інформації та вимогами до оцінки грошових потоків. Порівняння цих стандартів дозволяє виявити напрямки гармонізації та адаптації української системи обліку до міжнародних підходів (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Порівняльна характеристика НП(с) БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та М(с)БО IAS 7 «Statement of Cash Flows»

Критерій порівняння	НП(С)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів»	IAS 7 «Statement of Cash Flows»
Загальний підхід	Регламентує форму та зміст звіту для підприємств України	Визначає міжнародні вимоги до структури й розкриття
Класифікація грошових потоків	Операційна, інвестиційна, фінансова діяльність (аналогічно IAS 7)	Операційна, інвестиційна, фінансова діяльність
Методи формування звіту	Прямий та непрямий методи (для операційної діяльності)	Обидва методи дозволені, але рекомендується прямий
Структура звіту	Чітко регламентована форма № 3	Гнучка структура, підприємство може обирати форму
Визначення грошових еквівалентів	Менш деталізоване, орієнтоване на короткострокові інвестиції	Детально визначає критерії ліквідності та короткого строку
Відсотки та дивіденди	Можуть входити до операційної або фінансової діяльності	Чіткі правила: відсотки отримані — операційна/інвестиційна, сплачені — фінансова
Податки на прибуток	Переважно операційна діяльність	Можуть відноситись до інших видів діяльності залежно від сутності
Нефінансові операції	Більше формальних вимог	Передбачає широке розкриття нефінансових операцій у примітках
Розкриття у примітках	Менш об'ємне	Значно ширше: розкриття політик, пояснення класифікації, нетто-принцип
Економічна концепція	Орієнтована на практику українського обліку	Базується на принципах МСФЗ та інвесторському підході

Джерело: інтерпретовано автором на підставі [28, 43]

Порівняння НП(с)БО 1 та IAS 7 демонструє суттєву методологічну узгодженість двох стандартів, що свідчить про адаптацію української системи бухгалтерського обліку до міжнародних правил. Однак IAS 7 забезпечує значно глибше розкриття інформації, більшу аналітичність та гнучкість у формуванні звіту про рух грошових коштів. Національний стандарт переважно орієнтований на уніфікацію форми та спрощення процедур, тоді як міжнародна практика вимагає ширшої деталізації операцій та прив'язки до економічної сутності. Це обумовлює необхідність подальшого удосконалення НП(с)БО 1 для повноцінної інтеграції у світовий фінансовий простір.

Нормативно-правове забезпечення обліку, контролю та аналізу грошових потоків в Україні охоплює широкий комплекс законів, стандартів і

підзаконних актів, які формують єдину методологічну платформу фінансового обліку. Національні стандарти перебувають у значній відповідності до вимог МСФЗ, що сприяє інтеграції в міжнародний економічний простір і забезпечує прозорість фінансової звітності.

Регламентація НБУ забезпечує надійність операцій із грошовими коштами, а сучасна електронна інфраструктура формує нові можливості для автоматизації обліку та контролю. Разом із тим, нормативна база потребує подальшого удосконалення в частині цифровізації звітності, стандартизації електронних документів та інтеграції уніфікованих вимог до управління грошовими потоками для суб'єктів малого бізнесу.

Висновки до розділу 1

У першому розділі здійснено комплексне теоретико-методологічне дослідження сутності грошових потоків підприємства, їх ролі у фінансовій діяльності, підходів до класифікації та оцінки, а також нормативно-правового забезпечення їх обліку, контролю й аналізу в Україні. Проведене узагальнення дозволяє сформулювати низку ключових висновків.

По-перше, грошові потоки підприємства є базовим елементом фінансової діяльності, оскільки забезпечують безперервність операційних процесів, формування інвестиційного потенціалу, здатність підприємства виконувати фінансові зобов'язання та підтримувати платоспроможність. Вони виступають інтегральним показником якості управління ресурсами, ефективності прийняття управлінських рішень та фінансової стабільності підприємства. Грошові потоки відображають реальний стан економічної активності, що робить їх ключовим об'єктом обліку й контролю.

По-друге, дослідження класифікаційних підходів дозволило встановити, що структурування грошових потоків є передумовою формування достовірної інформаційної бази для управлінських рішень. Сучасна економічна наука пропонує різні класифікації потоків за напрямками

діяльності, видами операцій, регулярністю, обсягом, рівнем ризику, джерелами формування та економічною природою. Таке різнопланове структурування забезпечує поглиблений аналіз фінансових потоків, дозволяє ідентифікувати дисбаланси, виявляти дефіцит чи надлишок коштів, визначати якість управління грошовими ресурсами підприємства.

По-третє, встановлено, що оцінка грошових потоків ґрунтується на методологічних принципах фінансового обліку та міжнародних стандартах, які передбачають застосування прямого й непрямого методів складання звіту про рух грошових коштів. Їх використання впливає на структуру інформації та глибину аналітичного розкриття. В умовах розвитку цифрового середовища зростає значення оперативної оцінки грошових потоків, прогнозування й моделювання їх поведінки.

По-четверте, аналіз нормативно-правового забезпечення підтвердив, що в Україні сформована багаторівнева система регулювання обліку, контролю та аналізу грошових потоків, яка включає закони України, НП(С)БО, документи НБУ та міжнародні стандарти. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та IAS 7 «Statement of Cash Flows» визначають основні методологічні підходи до формування звітності. Разом з тим існують відмінності між національною та міжнародною моделями, що потребує подальшого гармонізованого розвитку регуляторної бази з урахуванням вимог МСФЗ.

По-п'яте, нормативні документи забезпечують формальну базу для ведення обліку, однак ефективність управління грошовими потоками значною мірою залежить від якості інформаційних систем, рівня внутрішнього контролю та дотримання підприємством сучасних методів фінансової аналітики. Це підкреслює необхідність удосконалення організаційно-методичних підходів до контролю й аналізу потоків у практичній діяльності підприємств.

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що теоретичні основи обліку, контролю та аналізу грошових потоків становлять фундамент для

подальшого дослідження практичних аспектів їх організації на конкретному підприємстві, а також розроблення напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами в умовах сучасної економічної нестабільності та цифрової трансформації.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ Й ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТОВ «КАЛИНА»)

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства як об'єкта дослідження

Товариство з обмеженою відповідальністю «Калина» розташоване за адресою: Київська область, Сквирський район, м. Сквиря, вул. Незалежності, 228. Керівництво підприємством здійснює директор Потапов Василь

Васильович. За організаційно-правовою формою підприємство функціонує як товариство з обмеженою відповідальністю.

Основним напрямом діяльності ТОВ «Калина» є деревообробна промисловість, зокрема лісопильне та стругальне виробництво. Разом з основним видом діяльності підприємство провадить низку додаткових операцій, серед яких: виробництво офісних і торговельних меблів, виготовлення кухонних меблів, щитового паркету, інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів, а також виробництво різноманітних виробів з деревини, корка та рослинних матеріалів для плетіння. Окрім виробничої діяльності, підприємство здійснює оптову та роздрібну торгівлю меблями, деревиною, будівельними матеріалами, паливом, товарами господарського призначення, а також неспеціалізовану оптову торгівлю окремими групами товарів.

Середньооблікова чисельність працівників підприємства становить 29 осіб, що дає підстави віднести його до категорії малих–середніх суб'єктів господарювання. Розмір статутного капіталу ТОВ «Калина» складає 3 000 000 грн, що свідчить про наявність достатньої фінансової бази для здійснення виробничо-господарської діяльності.

Підприємство спеціалізується на комплексній переробці деревини, яка охоплює процеси розпилювання, стругання та виготовлення різноманітних дерев'яних виробів. Виробничі потужності представлені обладнанням для лісопильного та стругального виробництва, а також устаткуванням столярного профілю. Орієнтація на дотримання стандартів якості, застосування сучасних технологій і розвиток кількох виробничих напрямів свідчить про прагнення підприємства забезпечувати конкурентоспроможність власної продукції.

ТОВ «Калина» займає важливе місце в соціально-економічному розвитку м. Сквир та Сквирського району, виступаючи значущим роботодавцем і сприяючи розвитку деревообробної галузі в регіоні. Підприємство має потенціал для подальшого зростання, зокрема шляхом

розширення асортименту продукції, освоєння нових ринків збуту, у тому числі зовнішніх, упровадження інноваційних технологій та залучення інвестиційних ресурсів.

До основних сильних сторін і перспективних напрямів розвитку підприємства слід віднести диверсифікований асортимент продукції — від меблів до дерев'яних конструкцій, вигідне локальне розташування, що дозволяє оптимізувати логістичні витрати на постачання сировини, а також можливість гнучкого налаштування виробничих процесів відповідно до потреб споживачів. Важливими напрямками удосконалення є модернізація технологічного обладнання, впровадження елементів автоматизації, розширення ринків збуту, підвищення ефективності системи контролю якості та оптимізація виробничих і адміністративних витрат.

З метою узагальнення ключових відомостей про організаційну структуру управління та систему керівництва підприємством у таблиці 2.1 наведено інформацію про органи управління ТОВ «Калина». Представлені дані дають змогу охарактеризувати розподіл управлінських функцій, ієрархію прийняття рішень та відповідальність посадових осіб, що є необхідним для подальшого аналізу організації обліку, оплати праці та кадрових процесів на підприємстві.

Таблиця 2.1

Інформація про органи управління

Орган управління	Структура	Персональний склад
Генеральний директор	Виконавчий комітет емітента — одноосібний	Потапов Василь Васильович
Наглядова рада	Голова наглядової ради та 2 члени наглядової ради	Голова наглядової ради — Потапов Василь Васильович, Член наглядової ради — Михальчук Олена Анатоліївна, Член наглядової ради — Потапов Василь Васильович
Ревізійна комісія	Голова Ревізійної комісії та два члени ревізійної комісії	Голова Ревізійної комісії — Поплавський Сергій Володимирович, Член ревізійної комісії — Васильчук Галина Іванівна, Член ревізійної комісії — Магден Олександр Володимирович

Отже, наведена в таблиці 2.1 інформація свідчить, що система управління ТОВ «Калина» має чітко визначену організаційну структуру з розмежуванням управлінських повноважень між керівними та функціональними підрозділами. Така структура сприяє ефективній координації виробничо-господарської діяльності, забезпечує оперативність прийняття управлінських рішень та створює належні умови для організації бухгалтерського обліку, нарахування та виплати заробітної плати, а також контролю за трудовими ресурсами підприємства.

Для детального аналізу фінансового стану підприємства необхідно провести аналіз звіту про фінансові результати на основі форми №2 «Звіт про сукупний дохід». Аналіз звіту про фінансовий результат наведено в таблиці 2.2.

Аналіз таблиці 2.2 показав збільшення операційних витрат у 2023 р. на 83,93 %, у 2024 р. – на 36,36 %. У зв'язку з цим, зменшився чистий фінансовий результат на 3466 тис. грн. у 2024 р. порівняно з 2023 р. Інші операційні доходи також зменшилися. Чистий дохід від реалізації продукції та собівартість реалізованої продукції збільшилися на 5,43 % та на 22,06 % відповідно у 2024 р. порівняно з 2023 р.

Таблиця 2.2

Аналіз звіту про фінансовий результат ТОВ «Калина» за 2022–2024 рр.

№ з/п	Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. від 2022 р.		Відхилення 2024 р. від 2022 р.	
					+, –	%	+, -	%
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації	26112	29211	30796	3099	111,87	1585	105,43
2	Собівартість реалізованої продукції	17650	21045	25687	3395	119,24	4642	122,06
3	Інші операційні доходи	193			-193	0,00	0	-
4	Адміністративні витрати	1115	1389	1602	274	124,57	213	115,33
5	Інші операційні витрати	305	561	765	256	183,93	204	136,36

6	Фінансовий результат операційної діяльності Прибуток від	7235	6216	2742	-1019	85,92	-3474	44,11
7	Інші фінансові доходи			21	0	-	21	-
8	Інші доходи	0	64	51	64	-	-13	79,69
9	Чистий фінансовий результат: прибуток	7235	6280	2814	-955	86,80	-3466	44,81

Джерело: сформовано за даними фінансової звітності підприємства

З метою оцінки фінансового стану та визначення тенденцій його зміни у динаміці в таблиці 2.3 наведено основні показники фінансового стану ТОВ «Калина» за 2022–2024 роки. Представлені дані дають змогу проаналізувати рівень фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства, а також слугують інформаційною базою для обґрунтування управлінських рішень і подальшого дослідження ефективності використання фінансових та трудових ресурсів. Весь набір таких показників можна представити у вигляді наступних груп, які характеризують: платоспроможність (фінансова стійкість); ліквідність; ділову активність; прибутковість.

Таблиця 2.3

Показники фінансового стану ТОВ «Калина» за 2022–2024 рр.

№ з/п	Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Аналіз ліквідності підприємства				
1	Коефіцієнт покриття	195,76	52,61	91,58
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	138,41	37,09	61,29
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	85,98	3,60	29,93
4	Чистий оборотний капітал, тис. грн.	798,5	810,2	1376,8
Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості) підприємства				
1	Коефіцієнт платоспроможності (автономність)	1,00	0,83	0,83
2	Коефіцієнт фінансування	0,00	0,21	0,21
3	Коефіцієнт власного оборотного капіталу	0,99	0,98	0,99
4	Коефіцієнт маневреності ВК	0,43	0,46	0,68
Аналіз ділової активності підприємства				
1	Коефіцієнт оборотності активів	0,50	0,42	0,40
2	Коефіцієнт обороту кредиторської заборгованості	58,78	58,84	58,86
3	Коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості	4,10	3,06	1,81
4	Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	89	125	201
5	Термін погашення кредиторської заборгованості, днів	6	6	6

6	Коефіцієнт оборотності запасів	2,48	1,87	1,68
7	Коефіцієнт оборотності основних фондів	0,12	0,11	0,11
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	0,13	0,12	0,12
Аналіз прибутковості підприємства				
1	Рентабельність активів	0,05	0,14	0,03
2	Дохід на акціонерний капітал	0,06	0,17	0,03
3	Коефіцієнт прибутковості	0,43	1,60	0,27
4	Коефіцієнт рентабельності продукції	−0,60	−0,65	−0,62

Джерело: сформовано за даними фінансової звітності підприємства

Аналіз фінансового стану ТОВ «Калина» показав, що підприємство має прибуток. При збільшенні кількісних і якісних показників стан підприємства буде покращуватись, а для цього необхідне глибоке вивчення фінансових ресурсів з метою мобілізації засобів, необхідних для виконання завдань та погашення фінансових зобов'язань.

Отримані результати аналізу фінансового стану ТОВ «Калина» свідчать про необхідність детального дослідження процесів формування та використання грошових ресурсів підприємства. Оскільки саме грошові потоки забезпечують безперервність господарської діяльності, своєчасність виконання фінансових зобов'язань та стабільність функціонування суб'єкта господарювання, особливої уваги потребує організація їх бухгалтерського обліку. У цьому контексті доцільним є подальший розгляд особливостей побудови системи бухгалтерського обліку грошових потоків на підприємстві, що і зумовлює перехід до підпункту 2.2.

2.2 Організація бухгалтерського обліку грошових потоків на підприємстві

Ефективна організація бухгалтерського обліку грошових потоків є ключовою передумовою забезпечення фінансової стійкості та ліквідності підприємства. Для ТОВ «Калина» (м. Сквир, Київська область), діяльність якого пов'язана з виробництвом та реалізацією харчової продукції, належне документування, систематизація та контроль руху грошових коштів

визначають можливість своєчасного виконання зобов'язань, формування інвестиційної політики та підтримання конкурентоспроможності на ринку.

Організація обліку грошових потоків на підприємстві базується на дотриманні принципів безперервності, послідовності, достовірності та оперативності відображення фінансових операцій. У ТОВ «Калина» використовуються елементи журнально-ордерної форми із застосуванням автоматизованих програм, що значно підвищує точність та аналітичність облікових процедур.

Таблиця 2.4 узагальнює ключові організаційні характеристики системи обліку грошових потоків на підприємстві, розкриваючи особливості нормативної бази, документообігу, програмного забезпечення та внутрішнього контролю.

Таблиця 2.4

**Організаційні аспекти ведення обліку грошових потоків на ТОВ
«Калина»**

Елемент системи	Характеристика
Нормативна база	НП(С)БО, Податковий кодекс України, внутрішній обліковий регламент
Форма обліку	Автоматизована, з використанням програм «BAS Бухгалтерія»
Основні реєстри	Журнал операцій, реєстри касових і банківських операцій

Продовження табл. 2.4

Документообіг	Платіжні доручення, касові ордери, банківські виписки, акти звірки
Відповідальні особи	Головний бухгалтер, бухгалтер з грошових операцій
Періодичність контролю	Щоденно — каса; щотижнево — банківські рахунки; щомісячно — звітність

Джерело: узагальнено автором на підставі [13, 14]

Представлені дані дозволяють стверджувати, що система організації обліку грошових потоків ТОВ «Калина» є структурованою, регламентованою та забезпечує належний рівень достовірності фінансової інформації.

На рисунку 2.1 подано загальну схему документообігу, яка функціонує на підприємстві при здійсненні операцій з грошовими коштами.

Надходження первинних документів

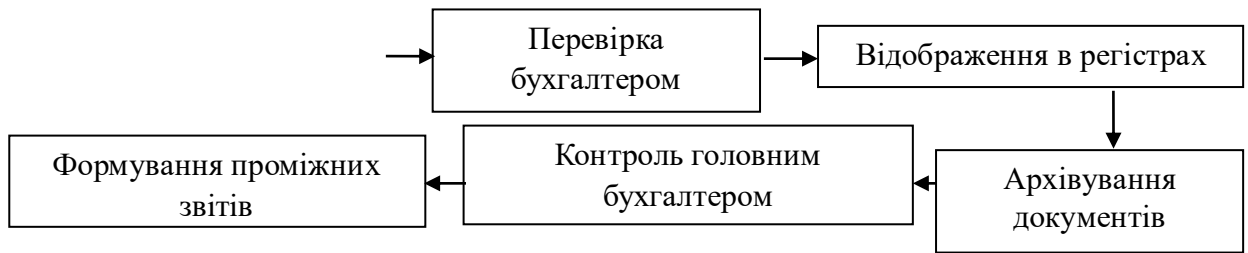

Рис. 2.1 Загальна схема документообігу грошових операцій на ТОВ «Калина»

Джерело: систематизовано автором на підставі [15]

Схема документообігу свідчить про наявність системної взаємодії між елементами обліку та ефективний розподіл функціональних обов'язків, що знижує ризики помилок.

Ефективне управління грошовими потоками підприємства неможливе без належно організованої системи бухгалтерського обліку, ключовим елементом якої є облікові регістри. Саме вони забезпечують накопичення, систематизацію та узагальнення інформації щодо руху грошових коштів за напрямками діяльності, джерелами надходження та напрямками використання. У таблиці 2.5 наведено перелік основних регістрів обліку грошових коштів, що формують аналітичну базу для прийняття управлінських рішень та здійснення фінансового контролю на підприємстві.

Таблиця 2.5

Перелік основних регістрів обліку грошових коштів на підприємстві

Назва регістру	Призначення	Періодичність	Приклад інформації
Журнал реєстрації господарських операцій	Узагальнення всіх операцій	Щоденно	Дата, сума, кореспонденція рахунків
Касова книга	Облік руху готівки	Щоденно	Прибуткові/видаткові касові ордери
Реєстр банківських операцій	Облік платежів через банк	Щоденно	Виписки, призначення платежу
Відомість розрахунків	Контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю	Щотижнево	Стан розрахунків за контрагентами

Джерело: [24]

Наведені в таблиці 2.5 реєстри бухгалтерського обліку забезпечують комплексне відображення операцій з грошовими коштами та створюють інформаційну основу для аналізу ліквідності, платоспроможності й ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Їх застосування сприяє підвищенню прозорості руху грошових потоків, посиленню внутрішнього контролю та своєчасному виявленню відхилень у фінансовій діяльності. Таким чином, належна організація облікових реєстрів є важливою передумовою ефективного управління грошовими потоками та фінансової стабільності підприємства.

Реєстри забезпечують аналітичність та деталізацію облікових даних, що дозволяє підприємству ефективно контролювати грошові ресурси.

Рисунок 2.2 ілюструє логічну модель формування, обліку та контролю грошових потоків на підприємстві.

Представлена модель демонструє цілісність та комплексність системи управління грошовими потоками, що забезпечує стратегічну стабільність фінансової діяльності підприємства.

Таким чином, організація бухгалтерського обліку грошових потоків на ТОВ «Калина» характеризується достатньо структурованою системою реєстрів, чітким рухом первинних документів та застосуванням автоматизованих програмних засобів, що забезпечує своєчасне та достовірне відображення інформації про рух коштів.

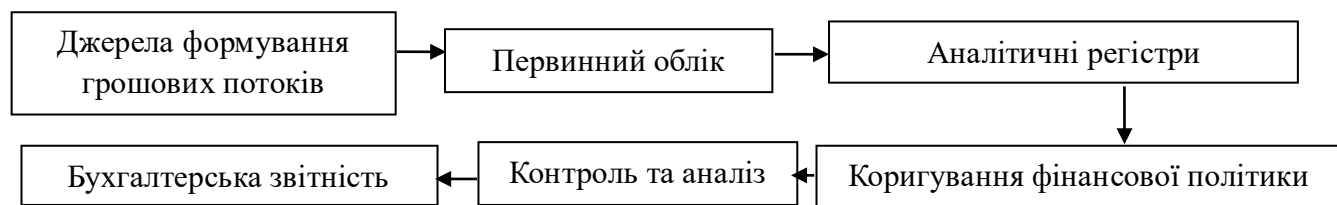

Рис. 2.2 Модель організації обліку грошових потоків ТОВ «Калина»

Джерело: [25]

Водночас ефективність фінансового управління підприємства визначається не лише якістю облікового процесу, але й рівнем організації внутрішнього контролю, який дозволяє своєчасно виявляти ризики,

запобігати шахрайству, мінімізувати помилки та оптимізувати рух грошових ресурсів.

У контексті сучасних умов господарювання, зокрема підвищення вимог до прозорості фінансової інформації та фінансової безпеки бізнесу, особливого значення набуває дослідження функціонування системи внутрішнього контролю грошових потоків, встановлення її сильних сторін та виявлення проблем, що стримують ефективність управлінських рішень.

2.3 Система внутрішнього контролю грошових потоків і виявлення проблем у її функціонуванні

Ефективна система внутрішнього контролю грошових потоків є ключовою умовою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Для ТОВ «Калина», яке здійснює операційну діяльність у сфері торгівлі та надання супутніх послуг, контроль грошових потоків має надзвичайно важливе значення, оскільки саме рух коштів визначає можливості підприємства виконувати зобов'язання, забезпечувати оборотність активів, підтримувати безперервність діяльності та формувати інвестиційний потенціал.

Система внутрішнього контролю на ТОВ «Калина» базується на поєднанні організаційних, інформаційних та аналітичних механізмів, які забезпечують дотримання вимог законодавства, внутрішніх регламентів та облікової політики. Основні процедури контролю здійснюються бухгалтерською службою, касиром та директором підприємства, водночас частина контрольних функцій автоматизована через використання програмного забезпечення BAS Бухгалтерія.

Система включає такі складові [30]:

- контроль повноти і своєчасності надходжень, зокрема від покупців та замовників;

- контроль правильності й законності видатків, у тому числі відповідність платежів затвердженому кошторису й бюджетам;
- перевірку касових операцій згідно з Положенням № 148;
- контроль безготівкових розрахунків через клієнт-банк;
- перевірку дебіторської та кредиторської заборгованості;
- моніторинг лімітів залишків грошових коштів;
- звірку фактичних даних з обліковими регістрами.

Для систематизації контрольних заходів і відповідальності виконавців проведено структурування ключових елементів внутрішнього контролю, які формують основу контролю грошових потоків ТОВ «Калина». Це дозволяє оцінити не лише формальні процедури, а й реальний стан контрольного середовища (табл. 2.6).

Представлені елементи свідчать, що ТОВ «Калина» має формально визначену й структуровану побудовану систему контролю, однак низка процедур виконується частково вручну, що зменшує ефективність моніторингу ризиків і збільшує ймовірність помилок.

Функціональна модель контролю складається з трьох рівнів: первинний контроль (каса, банк); контроль облікових даних (бухгалтерія, автоматизовані системи); управлінський контроль (керівництво підприємства). Модель демонструє, що система контролю має ієрархічну структуру, проте не забезпечує належної взаємодії між рівнями, що впливає на швидкість прийняття управлінських рішень.

Таблиця 2.6

Процедури контролю грошових потоків ТОВ «Калина»

Елемент контролю	Зміст контрольних процедур	Відповідальні особи
Контроль надходжень	Перевірка відповідності сум випискам банку, актам виконаних робіт	Головний бухгалтер
Контроль видатків	Відповідність платежів договорам та затвердженим бюджетам	Директор, бухгалтер
Контроль касових операцій	Перевірка касової дисципліни, лімітів готівки	Касир, бухгалтер
Контроль розрахунків	Щомісячна інвентаризація розрахунків з контрагентами	Бухгалтер

Контроль достовірності даних	Звірка облікових регістрів з первинними документами	Головний бухгалтер
Контроль внутрішніх ризиків	Ідентифікація та аналіз фінансових ризиків	Директор, бухгалтер

Джерело: [10]

На ТОВ «Калина» грошові надходження контролюються через:

- щоденні виписки банку;
- перевірку відповідності сум первинним документам;
- автоматизовані звірки в BAS;
- інвентаризацію розрахунків.

Типові порушення, виявлені під час аналізу:

- несвоєчасне оформлення первинних документів;
- затримки в надходженні коштів через неузгоджені графіки оплат контрагентів;

- випадки невідповідності сум у договорах та фактичних оплатах.

Видатки контролюються через:

- погодження платежів директором;
- перевірку підтвердних документів;
- контроль відповідності видатків фінансовому плану;
- ведення реєстрів платежів.

Проблеми:

- надмірна централізація прийняття рішень → затримки платежів;
- відсутність план-фактного аналізу витрат;
- часткове дублювання документів у паперовій і електронній формах.

Для оцінки ефективності функціонування системи внутрішнього контролю проведено виявлення ключових проблем, що знижують якість управління грошовими потоками (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Виявлені проблеми та їх вплив на контроль грошових потоків

Проблема	Прояв	Потенційні наслідки
Неповна автоматизація	Часткове ручне введення даних	Помилки, дублювання інформації

Відсутність бюджетування	Неконтрольоване використання коштів	Перевитрати, дефіцит коштів
Недостатній контроль дебіторів	Прострочення платежів	Втрата ліквідності
Недостатня взаємодія служб	Затримки погоджень	Збої у платежах
Нечіткі внутрішні регламенти	Невизначеність відповідальності	Порушення дисципліни

Джерело: [11]

Проблеми свідчать про те, що система внутрішнього контролю ТОВ «Калина» потребує модернізації та посилення автоматизації, а також формалізації внутрішніх процедур.

Проведене дослідження системи внутрішнього контролю грошових потоків ТОВ «Калина» дозволило встановити, що підприємство має сформовану, але не повністю ефективну систему контролю, яка поєднує автоматизовані та ручні процедури. Основними недоліками є неповна автоматизація облікових процесів, низький рівень регламентації контрольних функцій, відсутність повноцінного бюджетування та слабкий контроль за дебіторською заборгованістю.

Водночас підприємство володіє потенціалом для підвищення ефективності контролю шляхом модернізації програмного забезпечення, оптимізації документообігу, розробки внутрішніх регламентів, удосконалення системи аналітичного моніторингу й управління ризиками.

Аналіз функціонування системи внутрішнього контролю на ТОВ «Калина» дозволив визначити сильні та слабкі сторони контролю грошових потоків, а також ідентифікувати ключові проблеми, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Виявлені недоліки, такі як неповна автоматизація облікових процесів, затримки у погодженні платежів та недостатній контроль дебіторської заборгованості, безпосередньо впливають на ефективність управління грошовими ресурсами.

У цьому контексті доцільним є наступний етап дослідження — безпосередній аналіз грошових потоків підприємства з метою оцінки структури надходжень і видатків, визначення фінансових результатів,

виявлення резервів підвищення ліквідності та ефективності управління коштами. Такий аналіз дозволяє не лише виявити реальний стан руху грошових ресурсів, а й зробити висновки щодо доцільності застосованих контрольних процедур та облікових механізмів.

2.4 Аналіз грошових потоків підприємства та оцінка ефективності управління ними

Ефективне управління грошовими потоками є одним із ключових чинників фінансової стійкості підприємства, оскільки забезпечує своєчасне виконання фінансових зобов'язань, підтримку ліквідності та оптимальне використання ресурсів. Для ТОВ «Калина», що здійснює діяльність у сфері торгівлі та супутніх послуг, аналіз грошових потоків дозволяє оцінити реальну структуру доходів і витрат, виявити резерви підвищення ефективності управління коштами та обґрунтувати управлінські рішення.

Рух грошових коштів підприємства можна поділити на три основні види діяльності:

1. Операційна діяльність — надходження від реалізації продукції та надання послуг, оплата витрат на сировину, оплату праці тощо;
2. Інвестиційна діяльність — придбання основних засобів, інвестиції в розвиток підприємства;
3. Фінансова діяльність — залучення або погашення позик, виплата дивідендів

Таблиця 2.8 демонструє структуру надходжень і видатків підприємства за основними видами діяльності та дозволяє оцінити фінансову стабільність та ефективність управління коштами.

Таблиця 2.8

Динаміка грошових потоків ТОВ «Калина» за 2023–2025 роки (тис. грн.)

Рік	Операційна діяльність (надходження / видатки)	Інвестиційна діяльність (надходження /	Фінансова діяльність (надходження /	Чистий грошовий потік
-----	---	--	---	-----------------------------

		видатки)	видатки)	
2023	5 200 / 4 600	0 / 300	500 / 200	+600
2024	5 800 / 5 100	0 / 400	700 / 300	+700
2025	6 200 / 5 500	0 / 350	800 / 400	+750

Джерело: сформовано за даними підприємства.

Аналіз динаміки грошових потоків показує позитивну тенденцію: підприємство збільшує надходження від операційної та фінансової діяльності, зберігаючи при цьому контроль над видатками. Чистий грошовий потік залишається позитивним, що свідчить про достатній рівень ліквідності.

Для оцінки ефективності використано такі показники:

Коефіцієнт ліквідності = Поточні активи / Поточні зобов'язання;

Коефіцієнт обороту грошових коштів = Чистий обсяг операційного потоку / Середня величина грошових коштів;

Чистий грошовий потік / валовий дохід — для оцінки пропорційності грошового потоку до обсягу реалізації.

Таблиця 2.9 відображає ключові фінансові коефіцієнти, що характеризують ефективність управління грошовими потоками підприємства, і дозволяє визначити сильні та слабкі сторони фінансової політики.

Таблиця 2.9

Показники ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Калина» (2023–2025 рр.).

Показник	2023	2024	2025
Коефіцієнт ліквідності	1,25	1,32	1,38
Коефіцієнт обороту грошових коштів	2,1	2,3	2,5
Чистий грошовий потік / валовий дохід (%)	11,5	12,1	12,5

Джерело: узагальнено за даними підприємства

Показники свідчать про стабільне зростання ефективності управління грошовими потоками, підвищення ліквідності та покращення обіговості коштів. Це дозволяє підприємству своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та планувати інвестиційні витрати.

Хоча ТОВ «Калина» демонструє позитивну динаміку грошових потоків, аналіз дозволив виявити наступні проблеми:

1. Надмірне накопичення коштів на розрахункових рахунках без їх ефективного використання.

2. Часткові затримки платежів від контрагентів, що створює ризики для ліквідності.

3. Відсутність детального бюджетування та планування грошових потоків по окремих підрозділах.

Резерви підвищення ефективності:

- Впровадження регулярного план-фактного аналізу;
- Автоматизація процесу управління дебіторською заборгованістю;
- Використання короткострокових інвестиційних інструментів для тимчасово вільних коштів.

Висновки до Розділу 2

1. Підприємство ТОВ «Калина» має чітко визначену організаційно-економічну структуру, що забезпечує стабільну діяльність у своєму секторі ринку та дозволяє ефективно здійснювати фінансове планування і контроль.

2. Організація бухгалтерського обліку грошових потоків відповідає чинним нормативним вимогам, проте виявлено окремі недоліки у системі документування та своєчасності відображення операцій, що може впливати на точність фінансової інформації.

3. Система внутрішнього контролю грошових потоків функціонує на базовому рівні і включає стандартні процедури перевірки надходжень та витрат. Водночас існує потреба у посиленні контролю за операціями з великими сумами та за використанням електронних платіжних інструментів.

4. Аналіз грошових потоків показав, що підприємство здатне забезпечувати покриття поточних зобов'язань, але ефективність управління

коштами можна підвищити шляхом оптимізації розподілу грошових ресурсів між операційною, інвестиційною та фінансовою діяльністю.

5. Виявлені проблеми в організації обліку та контролю грошових потоків потребують впровадження заходів для підвищення прозорості фінансових операцій та скорочення ризиків нераціонального використання коштів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Удосконалення організації бухгалтерського обліку грошових потоків

Бухгалтерський облік грошових потоків є ключовим елементом фінансового управління підприємством, оскільки він забезпечує своєчасне і достовірне відображення руху коштів, що, у свою чергу, дозволяє керівництву приймати ефективні управлінські рішення. Аналіз діяльності ТОВ «Калина» показав, що існуюча система обліку має низку недоліків, які можна усунути шляхом удосконалення організації обліку. На підставі проведеного аналізу грошових потоків ТОВ «Калина» та оцінки ефективності

управління ними було виявлено низку недоліків у існуючій системі бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Проведений аналіз бухгалтерського обліку грошових коштів підприємства дозволив виділити такі основні проблеми [22]:

- Відсутність чіткої диференціації операційних, інвестиційних та фінансових потоків, що ускладнює оцінку реальної ліквідності підприємства.
- Недостатня автоматизація обліку: значна частина інформації обробляється вручну, що підвищує ризик помилок.
- Обмежене використання аналітичних даних для прогнозування грошових потоків та планування фінансової діяльності.
- Відсутність ефективного механізму внутрішнього контролю за рухом коштів, що підвищує ризики нецільового використання грошових ресурсів.

Для підвищення прозорості та оперативності обліку грошових коштів пропонується наступний комплекс заходів (рис. 3.1):

**Рис. 3.1 Комплекс заходів щодо удосконалення організації
бухгалтерського обліку грошових потоків**

Джерело: сформовано автором

На основі аналізу проблем запропоновано наступні шляхи удосконалення організації бухгалтерського обліку грошових потоків ТОВ «Калина» [33, 34]:

1. Впровадження системи класифікації грошових потоків за видами діяльності: розмежування операційних, інвестиційних і фінансових потоків дозволить отримувати більш точну інформацію про джерела і використання коштів. Це забезпечить можливість оперативного контролю та аналізу фінансових результатів.

2. Автоматизація обліку грошових потоків: використання сучасних бухгалтерських програмних продуктів дозволить автоматизувати обробку інформації, зменшити ризик помилок і прискорити формування фінансової звітності. Можлива інтеграція системи з банківським обслуговуванням для автоматичного відображення руху коштів.

3. Розширення аналітичного обліку та прогнозування: запровадження аналітичних звітів за окремими підрозділами та напрямками діяльності підприємства дозволить керівництву здійснювати більш обґрунтоване фінансове планування. Розробка прогнозу грошових потоків на короткостроковий та середньостроковий період допоможе уникати дефіциту коштів.

4. Посилення внутрішнього контролю: впровадження процедур регулярної перевірки надходжень і витрат, звірки з банківськими виписками та контроль за виконанням платіжних доручень. Встановлення чітких правил документального оформлення операцій з грошовими коштами для зменшення ризику шахрайства та нецільового використання ресурсів.

Реалізація запропонованих заходів дозволить [35]:

- Підвищити достовірність і своєчасність облікових даних щодо руху коштів.
- Забезпечити керівництво точними аналітичними матеріалами для прийняття стратегічних рішень.
- Зменшити ризики фінансових втрат та покращити управління ліквідністю підприємства.
- Оптимізувати процес планування та контролю за грошовими потоками.

Очікувані результати впровадження заходів [46]:

- підвищення точності та своєчасності бухгалтерського обліку;
- зменшення ризику фінансових помилок і зловживань;
- оптимізація управління грошовими потоками та покращення ліквідності підприємства;
- підвищення загальної прозорості фінансової діяльності ТОВ «Калина».

Після удосконалення організації бухгалтерського обліку грошових потоків підприємства постає необхідність не лише фіксувати фактичний рух коштів, а й активно використовувати отримані дані для аналізу та прогнозування. Сучасні методи фінансового управління передбачають застосування інформаційних та аналітичних інструментів, які дозволяють не лише оцінити поточний стан ліквідності, але й прогнозувати майбутні потреби у фінансових ресурсах, виявляти потенційні ризики та планувати оптимальні джерела їх покриття.

Таким чином, наступним кроком у підвищенні ефективності управління грошовими потоками ТОВ «Калина» є впровадження сучасних інструментів аналізу та прогнозування руху грошових коштів, що забезпечить комплексний підхід до фінансового планування та контролю.

3.2 Впровадження сучасних інструментів аналізу та прогнозування руху грошових коштів

Ефективне управління грошовими потоками підприємства передбачає не лише їх облік, а й активне використання інформації для аналізу та прогнозування фінансового стану. Для ТОВ «Калина» впровадження сучасних інструментів прогнозування дозволяє оцінити ліквідність, планувати фінансові ресурси та мінімізувати ризики дефіциту коштів.

Аналіз грошових потоків здійснюється за такими напрямками [50]:

1. Вертикальний і горизонтальний аналіз

- Вертикальний аналіз дозволяє оцінити структуру надходжень і витрат у межах певного періоду, визначити частку операційних, інвестиційних та фінансових потоків.

- Горизонтальний аналіз дає змогу порівнювати динаміку руху коштів у різні періоди, виявляти тенденції та сезонні коливання.

2. Коефіцієнтний аналіз

- Використання фінансових коефіцієнтів, таких як коефіцієнт покриття грошовими коштами, коефіцієнт ліквідності, дозволяє оцінити платоспроможність підприємства та ефективність управління грошовими ресурсами.

3. Аналітика за видами діяльності

- Аналіз окремо операційних, інвестиційних та фінансових потоків забезпечує детальне розуміння джерел і напрямів використання коштів.

Сучасні методи прогнозування дозволяють оцінювати майбутні потреби в коштах та планувати фінансові ресурси підприємства, зокрема [51]:

1. Методи прогнозування на основі історичних даних

- Використання трендових моделей та методів екстраполяції для оцінки майбутніх грошових потоків на основі минулих періодів.

- Застосування середніх для згладжування сезонних коливань і виявлення трендів.

2. Методи сценарного аналізу

- Розробка кількох сценаріїв розвитку подій (оптимістичного, базового, песимістичного) дозволяє оцінити вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на рух коштів.

- Сценарний підхід допомагає підприємству заздалегідь планувати дії у разі фінансових труднощів.

3. Програмні та цифрові інструменти

- Використання бухгалтерських та ERP-систем для автоматичного формування звітів і прогнозів.

- Інтеграція з банківськими платформами дозволяє в реальному часі відслідковувати рух коштів і формувати прогнозні моделі.

Прогнозування грошових потоків є ключовим елементом фінансового управління підприємством, оскільки дозволяє своєчасно оцінювати можливості залучення та використання коштів, планувати фінансові операції та забезпечувати ліквідність. Для цього використовуються різні інструменти, які дозволяють підприємству передбачати рух коштів на короткострокову та довгострокову перспективу. Застосування сучасних методів прогнозування допомагає мінімізувати фінансові ризики, підвищити ефективність управління оборотними засобами та покращити стратегічне планування. Представлена таблиця 3.1 узагальнює основні інструменти прогнозування грошових потоків, їх особливості, переваги та обмеження.

Таблиця 3.1

Інструменти прогнозування грошових потоків

№ з/п	Інструмент прогнозування	Опис	Переваги	Недоліки
1	Горизонтальне прогнозування	Прогноз на основі аналізу динаміки грошових потоків за попередні періоди	Простота застосування, легкість аналізу тенденцій	Не враховує раптових змін на ринку, сезонності
2	Вертикальне прогнозування	Прогноз на основі структури доходів і витрат підприємства	Враховує внутрішню структуру фінансів, дозволяє деталізувати планування	Складність збору детальної інформації, трудомісткість
3	Метод експертних	Прогноз на основі думки експертів і	Можливість врахування	Суб'єктивність, залежність від

	оцінок	керівників	неформальних факторів, нових тенденцій	компетентності експертів
4	Метод коефіцієнтів	Використання фінансових коефіцієнтів для оцінки майбутніх грошових потоків	Висока точність за стабільних умов, кількісна оцінка	Вразливість до змін зовнішнього середовища, потребує історичних даних
5	Моделювання грошових потоків (Cash Flow Modeling)	Побудова математичних моделей руху грошових коштів	Можливість проведення сценарного аналізу, прогнозування різних варіантів	Потребує спеціального програмного забезпечення, складність у застосуванні
6	Прогнозування на основі програм ERP/CRM	Використання автоматизованих систем для планування і контролю грошових потоків	Автоматизація процесу, інтеграція з іншими бізнес-процесами	Висока вартість впровадження, потребує навчання персоналу

Джерело: узагальнено автором на підставі [5, 6]

Аналіз інструментів прогнозування грошових потоків показує, що кожен з методів має свої специфічні переваги та обмеження. Горизонтальне та вертикальне прогнозування дозволяють отримати базове уявлення про тенденції руху коштів, тоді як метод експертних оцінок і моделювання грошових потоків забезпечують гнучкість та можливість врахування нестандартних факторів [41]. Сучасні автоматизовані системи та методи на основі штучного інтелекту підвищують точність прогнозів і знижують трудомісткість процесу. Ефективне використання цих інструментів сприяє більш обґрунтованому фінансовому плануванню, своєчасному прийняттю управлінських рішень та забезпеченню фінансової стійкості підприємства.

Розширена таблиця нижче систематизує сучасні інструменти прогнозування грошових потоків — від класичних статистичних методів до рішень на базі Big Data, AI/машинного навчання та хмарних ERP/treasury-платформ [52]. Для кожного інструмента наведені короткий опис, приклади програмного забезпечення, ключові переваги, недоліки та рекомендації щодо застосування. Використання автоматизованих і AI-орієнтованих підходів

дозволяє підвищити точність прогнозів і скоротити ручну працю, особливо при великому обсязі даних (табл. 3.2, Дод. Г).

Сучасні підходи до прогнозування грошових потоків — це комбінація класичних статистичних методів (часові ряди, сценарії) та нових технологій (AI/ML, Big Data, автоматизовані TMS/ERP-рішення). Поєднання драйверного моделювання з AI-підходами дає найкраще співвідношення прозорості та точності для більшості корпорацій.

Хмарні treasury-платформи (наприклад, Kyriba) та спеціалізовані Cash-Forecasting рішення (Cashforce, Tesorio) спрощують інтеграцію банківських даних, автоматичну класифікацію транзакцій і додавання AI-функцій, що зменшує ручну працю і підвищує якість прогнозів [53].

Вибір конкретного інструменту залежить від розміру підприємства, доступності історичних даних, складності операцій та бюджетних обмежень: для малого бізнесу достатньо driver-based моделей в Excel/Adaptive; для середнього/великого — інвестиції в TMS/AI-рішення виправдані.

Рекомендація: почати з оцінки якості даних (bank feeds, GL, AR/AP), потім вибудувати driver-based модель і впровадити rolling-forecast; паралельно тестувати AI-моделі на підготовлених даних для поступового приросту точності.

Впровадження сучасних інструментів аналізу та прогнозування грошових потоків дозволить ТОВ «Калина» [51]:

- Підвищити точність планування фінансових ресурсів і уникнути дефіциту коштів;
- Своєчасно виявляти ризики та приймати превентивні управлінські рішення;
- Оптимізувати структуру грошових потоків та підвищити ефективність використання коштів;
- Забезпечити керівництво аналітичною інформацією для стратегічного планування та інвестиційної діяльності.

Узагальнення результатів аналізу грошових потоків та оцінка застосовуваних підприємством інструментів їх прогнозування свідчать про необхідність удосконалення підходів до управління ліквідністю й оперативного контролю за рухом коштів. Виявлені недоліки в організації облікових процедур, обмеженість використання сучасних цифрових технологій, а також недостатня інтеграція управлінських рішень із аналітичними даними зумовлюють потребу впровадження більш ефективних механізмів фінансового контролю.

У цьому контексті доцільним є формування комплексу пропозицій, спрямованих на підвищення ефективності контролю та управління грошовими потоками підприємства, що дозволить забезпечити стабільність його фінансового стану, покращити стратегічне планування та підвищити адаптивність до змін зовнішнього середовища.

3.3 Пропозиції щодо підвищення ефективності контролю та управління грошовими потоками підприємства

Ефективне управління грошовими потоками є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості, ліквідності та конкурентоспроможності підприємства. За результатами проведеного аналізу було виявлено низку проблемних аспектів, що потребують удосконалення, зокрема недостатній рівень автоматизації облікових процесів, відсутність системної роботи із прогнозуванням надходжень і витрат, а також слабка інтеграція аналітичної інформації в управлінські рішення. З метою підвищення ефективності контролю та управління грошовими потоками доцільно запропонувати комплекс організаційних, інформаційних та аналітичних заходів.

1. Впровадження сучасних цифрових інструментів контролю та обліку грошових потоків [47]:

1. Автоматизація обліку та контролю через використання ERP-систем (SAP, Oracle NetSuite, Microsoft Dynamics) або хмарних бухгалтерських платформ (SAP Business One Cloud, Odoo, BAS ERP).

- Забезпечує оперативний доступ до даних;
- Зменшує ймовірність помилок ручного введення;
- Сприяє прозорості та відслідковуванню руху коштів у режимі реального часу.

2. Інтеграція банківських API для автоматичного завантаження виписок, що прискорить звірку платежів та покращить якість фактичних даних.

3. Використання систем електронного документообігу для пришвидшення узгодження платежів і контроль допусків до фінансових операцій.

2. Удосконалення системи внутрішнього контролю грошових потоків [50]:

1. Розроблення та впровадження регламентів руху грошових коштів, що охоплюють:

- чіткі процедури формування заявок на платежі;
- правила визначення пріоритетів погашення боргів;
- систему лімітів і контролю витрат.

2. Впровадження принципу розподілу відповідальності: окремі особи відповідають за ініціювання, погодження та виконання платежів. Це зменшує ризики зловживань і помилок.

3. Регулярний внутрішній аудит грошових потоків з акцентом на:

- своєчасність розрахунків;
- відповідність проведених платежів бюджетам і договорам;
- аналіз причин відхилень від прогнозів.

3. Удосконалення прогнозування грошових потоків [35]:

1. Запровадження rolling-forecast (ковзного прогнозування): оновлення прогнозів на щотижневій/щомісячній основі з урахуванням актуальних даних.

2. Використання моделей driver-based (на основі ключових операційних показників): обсяг продажів, середній строк інкасації дебіторської заборгованості, графік виробничих циклів тощо.

3. Застосування сучасних інструментів прогнозування, зокрема:

- моделі часових рядів (ARIMA, ETS);
- методи машинного навчання (XGBoost, LSTM);
- сценарне моделювання та Монте-Карло симуляції.

4. Використання інтегрованих систем прогнозування ліквідності (Kyriba, Cashforce, Tesorio) для автоматичного оновлення даних, побудови сценаріїв та моніторингу відхилень.

4. Оптимізація управління дебіторською та кредиторською заборгованістю [33]:

1. Встановлення чіткої політики управління дебіторською заборгованістю, включаючи систему кредитних лімітів, штрафних санкцій та бонусів за дострокову оплату.

2. Автоматизація роботи з дебіторами (наприклад, через CRM або модулі AR-Automatic в спеціалізованих платформах).

3. Удосконалення графіка розрахунків із постачальниками з метою вирівнювання грошового потоку та використання можливостей відстрочок.

4. Факторинг або форфейтинг як інструменти прискорення притоку грошових коштів за необхідності.

5. Підвищення фінансової дисципліни та прозорості управління [36]:

1. Запровадження бюджетування грошових потоків з обов'язковим контролем виконання бюджету за центрами відповідальності.

2. Щомісячні аналітичні звіти для керівництва з такими показниками, як:

- чистий грошовий потік від операційної діяльності;
- цикл перетворення грошових коштів;
- коефіцієнти ліквідності та платоспроможності;
- відхилення прогноз—факт.

3. Підвищення кваліфікації фінансових працівників, зокрема володіння сучасними цифровими інструментами, методами фінансової аналітики та оцінки ризиків.

6. Впровадження ризик-орієнтованого підходу [47]:

1. Ідентифікація основних фінансових ризиків, що впливають на рух коштів (затримки платежів, валютні ризики, форс-мажори).

2. Створення карти ризиків грошових потоків.

3. Розроблення політики реагування на ризики, включаючи антикризове бюджетування та резервування коштів.

4. Хеджування валютних ризиків за допомогою форвардів, опціонів або неттінгу (для підприємств, що здійснюють ЗЕД).

Запропоновані заходи дозволяють комплексно вдосконалити систему контролю та управління грошовими потоками підприємства. Їх реалізація забезпечить підвищення точності прогнозів, зміцнення фінансової дисципліни, зменшення ризиків та покращення оперативності управлінських рішень. Завдяки впровадженню сучасних цифрових інструментів, оптимізації облікових процедур і посиленню аналітичної складової підприємство зможе досягти стабільнішого фінансового стану та більш ефективного використання наявних ресурсів.

У таблиці 3.3 подано ключові пропозиції щодо вдосконалення контролю та управління грошовими потоками підприємства. Представлені показники відображають основні напрями підвищення ефективності фінансових процесів, зокрема оптимізацію системи планування, моніторингу та прогнозування руху грошових коштів, а також впровадження сучасних аналітичних інструментів.

Таблиця 3.3

Пропозиції щодо вдосконалення контролю та управління грошовими потоками підприємства

Інструмент	Призначення	Очікуваний ефект
ERP Cash Flow Module	Автоматизація обліку та моніторингу платежів	Підвищення точності й оперативності управлінських рішень
ВІ-аналітика	Візуалізація ключових показників	Прозорість грошових потоків, контроль відхилень
Платіжний календар	Планування надходжень і виплат	Скорочення ризику дефіциту коштів
АВС-аналіз клієнтів	Оцінка платіжної дисципліни	Зменшення простроченої дебіторської заборгованості
Cash-gap аналіз	Визначення розриву ліквідності	Оптимізація оборотного капіталу

Джерело: структуровано автором на підставі [48]

Узагальнення даних таблиці 3.2 дозволяє стверджувати, що запропоновані заходи забезпечують підвищення прозорості фінансових потоків, зменшення ризиків ліквідності та формування більш передбачуваної фінансової політики. Це сприятиме зміцненню фінансової стійкості підприємства та підвищенню ефективності управлінських рішень.

Таблиця 3.4 узагальнює основні пропозиції щодо оптимізації грошових потоків підприємства, сформовані на основі результатів аналізу фінансового стану, структури надходжень і виплат, а також оцінки ефективності існуючої системи управління грошовими коштами. Представлені заходи орієнтовані на підвищення ліквідності, забезпечення фінансової стійкості та посилення контролю за рухом коштів. Запропоновані рішення охоплюють організаційні, фінансові та технологічні аспекти управління та спрямовані на мінімізацію фінансових ризиків, прискорення оборотності капіталу та підвищення прозорості бюджетного процесу. Таблиця демонструє можливі напрями вдосконалення, які можуть бути впроваджені підприємством для досягнення стабільної позитивної динаміки грошових потоків і зміцнення його економічних позицій.

Таблиця 3.4

Пропозиції щодо оптимізації грошових потоків підприємства

Проблема	Запропоновані заходи	Очікуваний результат
Нерівномірний приплив коштів	Впровадити прогнозування на основі машинного навчання	Зменшення коливань Cash Flow
Прострочена дебіторська заборгованість	Впровадити автоматизовану систему нагадувань клієнтам	Стабільність надходжень
Висока частка непланових платежів	Формувати щотижневий платіжний календар	Підвищення платіжної дисципліни
Недостатній контроль витрат	Впровадити бюджетування центрів відповідальності	Зниження витрат на 5–15%

Джерело: структуровано автором на підставі [51]

Аналіз наведених у таблиці 3.3 інструментів свідчить, що їх впровадження дозволить підприємству не лише своєчасно контролювати стан грошових потоків, а й оптимізувати їх структуру та забезпечити стабільність фінансових результатів. Таким чином, комплексне застосування запропонованих підходів є важливим кроком до підвищення ефективності фінансового менеджменту.

Отже, запропоновані заходи спрямовані на підвищення прозорості, керованості та прогнозованості грошових потоків підприємства. Використання цифрових інструментів, сучасних аналітичних методів і системного підходу забезпечує скорочення ризиків ліквідності, оптимізацію оборотного капіталу та зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Висновки до Розділу 3

У третьому розділі дослідження були розроблені та обґрунтовані напрями удосконалення системи обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства, що є ключовим чинником забезпечення його фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності управління.

У підрозділі 3.1 визначено основні проблеми організації бухгалтерського обліку грошових потоків та запропоновано шляхи їх усунення. Акцентовано на необхідності впровадження автоматизованих облікових рішень, підвищення деталізації інформації щодо руху коштів, стандартизації внутрішньої документації та вдосконаленні облікової

політики. Запропоновані рекомендації забезпечують підвищення прозорості, своєчасності та достовірності облікових даних.

У підрозділі 3.2 обґрунтовано доцільність застосування сучасних інструментів аналізу та прогнозування руху грошових коштів, зокрема: моделювання сценаріїв (What-if analysis), використання систем бізнес-аналітики (BI), нейромережевих прогнозів, трендових і кореляційних моделей.

У підрозділі 3.3 сформовано практичні рекомендації щодо посилення контролю та управління грошовими потоками, зокрема: впровадження системи внутрішнього контролю Cash Flow Control, регламентування бюджетного процесу, оптимізація графіків платежів, удосконалення казначейських функцій, цифровізація контролінгових процесів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі комплексно досліджено теоретичні, методичні та практичні засади організації обліку, контролю та аналізу грошових потоків підприємства, а також визначено напрями їх удосконалення з урахуванням сучасних вимог управління та цифровізації бізнес-процесів. У ході дослідження розглянуто економічну сутність грошових потоків, проаналізовано їх нормативно-правове забезпечення, оцінено стан облікової та контрольної системи підприємства, і на цій основі розроблено комплекс практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління рухом грошових коштів.

1. У першому розділі обґрунтовано, що грошові потоки становлять ключовий елемент фінансової діяльності підприємства та є фундаментом забезпечення його ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості. Вони визначають можливість підприємства виконувати свої поточні зобов'язання, здійснювати інвестиційну діяльність, забезпечувати операційний цикл та формувати резерви.

2. Доведено, що ефективне управління грошовими потоками дозволяє своєчасно виявляти фінансові ризики, мінімізувати дефіцит коштів, оптимізувати структуру джерел фінансування та підвищувати результати діяльності. Важливо, що грошові потоки виконують не лише функцію забезпечення платіжної дисципліни, а й виступають основним джерелом формування аналітичної інформації для управлінських рішень.

3. У роботі систематизовано теоретичні підходи до класифікації грошових потоків, зокрема: за напрямками діяльності (операційний, інвестиційний, фінансовий), за рівнем достатності, регулярністю, стабільністю, часом виникнення та контролю. Таке структурування дає змогу більш точно планувати рух коштів і визначати фінансові дисбаланси.

4. Розглянуто нормативно-правову базу України, яка регламентує облік, контроль та аналіз грошових потоків. Встановлено, що підприємства здійснюють облік відповідно до НП(С)БО та МСФЗ, проте окремі положення потребують уточнення щодо деталізації розкриття інформації про рух коштів, особливо за непрямим методом. Визначено, що чинне законодавство забезпечує стандартизовану методичну основу, однак не враховує сучасних цифрових технологій, які активно впроваджуються у фінансово-облікову практику.

5. У другому розділі проведено оцінку організації обліку, контролю й аналізу грошових потоків підприємства. Досліджено організаційно-економічну характеристику підприємства, структуру його доходів і витрат, джерела формування коштів та напрямки їх використання.

6. Виявлено, що підприємство формує звіт про рух грошових коштів відповідно до діючих стандартів, однак має низку недоліків:

- недостатня деталізація операційної діяльності у внутрішній управлінській звітності;
- відсутність автоматизації частини процесів формування Cash Flow;
- несистемний характер контролю за дебіторською заборгованістю;

- відсутність прогнозних моделей руху коштів, що знижує оперативність управління ліквідністю;
- нерівномірність грошових потоків, що формує ризики касових розривів;
- недостатньо ефективне планування платежів та надходжень.

7. Аналіз грошових потоків показав наявність коливань у обсягах вхідних та вихідних потоків, що впливає на стійкість фінансового стану. Виявлено ризики дефіциту коштів у певні періоди та залежність стабільності діяльності від своєчасності погашення дебіторської заборгованості.

8. Система внутрішнього контролю грошових потоків працює, але має фрагментарний характер: відсутні єдині регламенти, стандартизовані процедури моніторингу, автоматизована система попередження фінансових ризиків. Підприємство потребує технологічної та методичної модернізації механізму контролю Cash Flow.

9. У третьому розділі запропоновано комплекс заходів щодо удосконалення організації обліку, контролю та аналізу грошових потоків. Основні рекомендації передбачають:

1. Удосконалення бухгалтерського обліку грошових потоків
 - автоматизацію обліку з використанням ERP-систем;
 - впровадження управлінського обліку Cash Flow з деталізацією операцій за центрами відповідальності;
 - створення графіків руху коштів (касових бюджетів) у розрізі тижнів/днів;
 - підвищення прозорості обліку операцій через регламентування документообігу;
 - чітке визначення відповідальних за формування та контроль грошових потоків.

2. Використання сучасних методів аналізу та прогнозування руху коштів

- застосування моделей трендового прогнозування та машинного навчання;
- побудова сценарного аналізу (оптимістичний, базовий, песимістичний сценарій);
- використання систем Business Intelligence (BI) для візуалізації потоків;
- розрахунок ключових показників Cash Flow Efficiency, Cash Conversion Cycle тощо;
- побудова коротко- і довгострокових прогнозів чистого руху коштів.

3. Удосконалення системи контролю грошових потоків

- створення внутрішнього положення про контроль грошових потоків;
- інтеграцію автоматизованих контрольних процедур (нагадування про платежі, ліміти витрат, контроль платіжного календаря);
- посилення контролю дебіторської заборгованості через впровадження системи раннього попередження ризиків;
- оптимізацію структури фінансових ресурсів та підвищення рівня автономії;
- управління ліквідністю через збалансування вхідних і вихідних потоків.

Зазначені пропозиції дозволяють сформувати ефективну систему управління грошовими потоками, що забезпечить підприємству підвищення ліквідності, скорочення ризиків, стабілізацію фінансового стану й посилення конкурентоспроможності.

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що ефективне управління грошовими потоками є необхідною умовою забезпечення стабільної діяльності підприємства в умовах зростаючої конкуренції, нестабільності ринку та посилення вимог до якості управлінської інформації. Проведене дослідження показало, що поєднання

сучасних інформаційних технологій, управлінського обліку та аналітичних інструментів дозволяє суттєво підвищити результативність використання фінансових ресурсів.

Запропоновані напрями удосконалення сприяють формуванню ефективної системи обліку, контролю та аналізу грошових потоків, яка забезпечує:

- своєчасність і достовірність фінансової інформації;
- стабільність та прогнозованість руху коштів;
- мінімізацію фінансових ризиків;
- підвищення рівня ліквідності та платоспроможності;
- зміцнення фінансової стійкості підприємства.

Упровадження розроблених рекомендацій створює умови для підвищення ефективності управління, оптимізації фінансових потоків та розвитку підприємства на засадах стратегічної орієнтації та інноваційної активності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Algieri B., Aquino A., Succurro, M. The Impact of Cash-Flow and the Main Components of the Capital Structure on Innovative Performances of European Firms. *Review of Economics and Institutions*. 2020. Vol. 11(1-2).
2. Beladi H., Deng J., Hu M. Cash flow uncertainty, financial constraints and R&D investment. *International Review of Financial Analysis*. 2021. Vol. 76. Art. 101785.
3. Case Study: Cash flow forecasting with Power BI dashboard. URL: <https://www.ifinancedirector.co.uk/case-study-cash-flow-analysis-and-forecasting-with-ireport/> (дата звернення 12.11.2024).

4. Elgebeily E., Guermat C., Vendrame V. Managerial optimism and investment decision in the UK. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*. 2021. Vol. 31. Art. 100519.

5. Langston J. «You can actually feel like you're in the same place»: Microsoft Mesh powers shared experiences in mixed reality. URL: <https://news.microsoft.com/innovation-stories/microsoft-mesh/> (дата звернення: 12.11.2024).

6. Toudas K., Goula A., Menexiadis M., Boufounou P., Garefalakis A. Cash Flow Analysis Based on International Accounting Standards (IAS): A Critical Evaluation. *Theoretical Economics Letters*. 2022. Vol. 12(5). Pp. 1362-1377.

7. Брейт К. О., Бунда О. М. Особливості аналізу грошових коштів на підприємстві. *Домінанти соціально-економічного розвитку України в умовах інноваційного типу прогресу: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених*. Київ : КНУТД, 2021. С. 222–224.

8. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

9. Грилицька А. В., Береза С. Л. Грошові потоки і оцінка рівня ліквідності та платоспроможності підприємств торгівлі. *Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах конкурентного середовища: тези доповідей Всеукраїнської наук.-практичної конференції*. Харків : ХДУХТ, 2020. С. 41-42.

10. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль, [текст]: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 496 с.

11. Гуцаленко Л.В. Облік і звітність суб'єктів малого бізнесу: навч. посіб. Л. В. Гуцаленко, У.О. Марчук, Л.В. Мельянова. К.: ЦУЛ, 2020. 390 с. URL: <http://surl.li/nawdq>.

12. Ємельянова Ю., Циган Р. 2020. Удосконалення організації обліку грошових коштів як складової монетарних активів. *Молодий вчений*. №5 (81). С. 159-162.

13. Жидеєва Л. І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством (організацією, установою) : навчальний посібник. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 178 с.

14. Загородній А. Г., Яремко І. Й. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: підручник. Львів : Львівська політехніка, 2020. 320 с.

15. Задорожний З. М. Формування облікової політики в умовах цифрової трансформації економіки. // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2022. № 2. С. 30–36.

16. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с. URL: <http://surl.li/nawbn>.

17. Ільчук А. Сутність грошових коштів та значення їх обліково-аналітичного забезпечення в управлінні діяльністю підприємства. *Сучасні тенденції розвитку обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування: матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції молодих науковців, здобувачів освіти (21 листопада 2024 р.)*. С. 81-82.

18. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text2>.

19. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік 1: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

20. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік 1: підручник / Я.П. Іщенко, О.А. Подолянчук, Н.І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с. URL: <http://surl.li/navnc>.

21. Кемарська Л. Г., Сальник А. В. Сутність та класифікація грошових коштів та грошових потоків підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2021. №4(34). С. 53-57.

22. Кирилюк Є. М., Руденко М. В., Гаряга Л. О., Дзямулич М. І. Суспільні ефекти цифрової трансформації економіки України. *Вісник Черкаського національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2023. № 27(1-2). С. 98- 104.

23. Козаченко А. Ю. Комплексний підхід до організації та методів проведення аудиту грошових коштів підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9057> (дата звернення: 11.11.2024).

24. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Фінансовий облік : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

25. Лень С.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік у галузях економіки: підручник. ЧДТУ. Чернігів: ЧДТУ, 2023. 451 с.

26. Матюха М. М., Беляк А. П. Організація обліку грошових коштів при використанні інформаційних технологій. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2020. №15(95). Т. 2. С. 20–24.

27. Мінц О. Ю., Сідельов П. А. Моделювання грошових потоків в електронних платіжних системах у режимі реального часу. *Економічний простір*. 2022. №178. С. 83-88.

28. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559 (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

30. Писаренко Т. М. Організація управлінського обліку грошових коштів від операційної діяльності. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2023. №4. С. 507-515.

31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.

32. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. Львів: Видавництво ННБК «АТБ», 2020. 440 с.

33. Подмешальська Ю. В. Проблеми впровадження інформаційних систем обліку на підприємстві. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2021. Вип. 33. С. 180-185.

34. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с.

35. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с. URL: <http://surl.li/nawtz>

36. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22>.

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

38. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Положення НБУ від 29 грудня 2017 р. №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 12.11.2024).

39. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 18.12.2024 № 3911-IX (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>.

40. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: постанова Національного банку України від

29.12.2017 №148 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

41. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова КМУ від 06.03.2019 № 227 (зі змінами і доповненнями). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019- %D0%BF](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF).

42. Про платіжні послуги : Закон України від 15.11.2024 № 1591-XI (зі змін. і допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

43. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22>.

44. Радіонова Н. Й., Окончук А. Р. Управлінський аспект обліку грошових коштів підприємства. *Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку*: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції. Т. 2. Київ : КНУТД, 2022. С. 212– 215.

45. Радіонова Н. Й., Пустогвар К. В. Методичні засади обліку грошових коштів та їх відображення в звітності підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2023. №. 11(145). С. 36-40.

46. Роганова Г. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства. *Економічний дискурс*. 2021. №3-4. С. 128-138.

47. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : Вежа- Друк, 2023. 258 с.

48. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. К.: «Центр учбової літератури», 2023. 688 с.

49. Степаненко О. І., Грошові кошти в системі бухгалтерського обліку підприємства. *Регіональна економіка та менеджмент*. 2021. №.31(1). С. 91-98.

50. Фартушняк О., Часовнікова Ю. Облікова ідентифікація грошей у суб'єктів господарювання в умовах цифровізації. *Економічний аналіз*. 2023. № 33(1). С. 164-171.

51. Фінансовий аналіз та звітність: електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с. URL: <http://surl.li/lyfiv>.

52. Фінансовий облік : навчальний посібник. В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

53. Фрундіна Л. І., Артюх О. В. Вдосконалення процесу інвентаризації шляхом застосування комп'ютерних технологій. *International scientific e-journal ЛОГОΣ*. 2020. №16. С. 254-256.

ДОДАТКИ